

CS

CS

CS

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 16.2.2009
KOM(2009) 76 v konečném znění

SDĚLENÍ KOMISE RADĚ

o zahájení konzultací s Guineou podle čl. 96 dohody z Cotonou

SDĚLENÍ KOMISE RADĚ

o zahájení konzultací s Guineou podle čl. 96 dohody z Cotonou

1. HISTORICKÉ POZADÍ

Vzhledem ke zhoršování demokracie a právního státu v Guineji zahájila Evropská unie dne 20. března 2004 konzultace podle čl. 96 dohody z Cotonou. Konzultace byly ukončeny dne 14. dubna 2005 a vedly k několika závazkům ze strany Guineje. Během období provádění těchto závazků byl zahájen politický dialog doprovázený monitorovací misemi. Toto období, původně stanovené na tři roky, bylo vzhledem ke zpoždění v organizaci parlamentních voleb, jež je nejdůležitějším závazkem (plnění ostatních závazků bylo označeno za uspokojivé), prodlouženo na čtyři roky do 14. dubna 2009.

Několik hodin po oznámení o úmrtí prezidenta Contého a jmenování předsedy Národního shromáždění Aboubacara Somparého do funkce dočasné hlavy státu dne 23. prosince 2008 došlo k vojenskému převratu vedenému juntou, jež utvořila *Národní radu pro demokracii a rozvoj* sdružující 26 důstojníků a 6 civilistů. Národní rada pro demokracii a rozvoj vyhlásila pozastavení ústavy a politické a odborářské činnosti a rozpuštění státních institucí. Poté vyhlásila výjimečný režim, který má za cíl zaručit správu země až do sestavení prozatímní vlády. Národní rada pro demokracii a rozvoj se usídlila ve vojenském táboře *Alpha Yaya* v Konakry a ze svého středu zvolila prezidentem kapitána *Moussu Dadise Camaru*, který se pak prohlásil prezidentem republiky. Jako odůvodnění státního převratu uvedla Národní rada pro demokracii a rozvoj zpronevěru veřejných prostředků, rozsáhlou korupci, nelegitimitu vlády a Národního shromáždění, beztrestnost jako způsob vládnutí a anarchii ve státním aparátu, které zemi dostaly do katastrofické situace. Odpovědnost za tuto situaci přisuzuje členům Souarého vlády a státním institucím. Vzhledem ke všeobecnému přání skoncovat s režimem prezidenta Contého a strachu z destabilizace země získala Národní rada pro demokracii a rozvoj příznivé přijetí guinejské veřejnosti i představitelů hlavních politických stran, odborů a občanské společnosti.

Státní převrat byl doprovázen změnami uvnitř armády, zejména odchodem generálů do výslužby. Národní rada pro demokracii a rozvoj oznámila záměr zorganizovat prezidentské a legislativní volby do konce roku 2010 a vyzvala politické strany a představitele občanské společnosti, aby navrhli způsob pokojného přechodu k demokratickému a ústavnímu režimu. Jejich zástupci představili plány pro organizaci voleb do konce roku 2009.

Dne 31. prosince 2008 byl předsedou Národní rady pro demokracii a rozvoj jmenován vysoký úředník v oblasti mezinárodního bankovníctví, Kabiné Komara, na post předsedy vlády a byl pověřen sestavením prozatímní vlády. Předtím již byli jmenováni tři ministři: generál Toto Camara (ministr bezpečnosti a civilní obrany), plukovník Sékouba Konaté (ministr obrany) a kapitán Claude Pivi¹ (ministr pro bezpečnost prezidenta). Tyto tři osoby a předseda Národní rady pro demokracii a rozvoj mají zřejmě nejsilnější pozici v Národní radě pro demokracii a rozvoj. Dne 14. ledna ohlásil předseda vlády jmenování prozatímní vlády sestavené z 28 ministrů. Původně Národní rada pro demokracii a rozvoj prohlásila, že vláda bude civilní. V této vládě je však nakonec deset zástupců armády (většinou členové Národní rady

¹ Obvykle je považován za vůdce vzpoury v armádě v květnu 2008 a hlavního architekta státního převratu v prosinci 2008. Mnohé zdroje jej považují za osobu spřízněnou s obchodem s drogami.

pro demokracii a rozvoj)², z nich někteří zastávají klíčové ministerské posty: spravedlnost, bezpečnost, obrana, obchod a finance. Čtyři klíčová ministerstva jsou přímo navázána na post Prezidenta republiky (národní obrana, výstavba / územní plánování, finance a speciální služby / boj proti drogám)³. Na seznamu ministrů není žádný zástupce politických stran, odborů nebo občanské společnosti. U příležitosti jmenování ministrů pronesl předseda Národní rady pro demokracii a rozvoj „programové prohlášení“, ve kterém ohlásil sérii reforem, které mají za cíl povznést národní hospodářství, umravnit společenský život a zmodernizovat správu. Reformy se budou týkat zejména oblastí jako vodní hospodářství, elektřina, zaměstnanost, měnová politika, daně, bezpečnost potravin, veřejné finance, správa důlního odvětví a boj proti korupci. V tomto „programovém prohlášení“ nebyla žádná zmínka o organizaci přechodu k demokracii. Následně přistoupil k sestavení *Právní rady* a *Výboru pro audit a dohled nad strategickými oblastmi národního hospodářství*.

EU, Africká unie, Hospodářské společenství států západní Afriky (ECOWAS), Spojené státy a Nigérie odsoudily násilné převzetí moci a vyzvaly Národní radu pro demokracii a rozvoj k obnovení ústavního pořádku. Guinea byla dočasně vyřazena z Africké unie, ECOWAS a z Mezinárodní organizace Frankofonie (OIF). Spojené státy pozastavily spolupráci kromě humanitární pomoci a opatření, která podporují přechod, a požádaly prozatímní vládu, aby zveřejnila datum voleb. Na druhou stranu režim uvítaly tyto země: Libye, Senegal, Mauritánie a Gambie. ECOWAS zahájilo s vojenským režimem mediaci pro urychlení přechodu. Další mise uskutečnila Africká unie, OSN, Francie a Evropská unie. Všechny byly zaměřené na společný cíl, a to uskutečnění voleb v blízké budoucnosti a zachování demokratických principů.

2. ZÁVĚRY MONITOROVACÍ MISE PODLE ČL. 96 ZE 14. – 16. LEDNA 2009

Tato průzkumná mise byla provedena v rámci již probíhajících konzultací na základě čl. 96 dohody z Cotonou. Jejím hlavním cílem bylo prozkoumat novou politickou situaci vzniklou po vojenském převratu a nabídnout vhodná řešení, zejména v rámci případných nových konzultací podle čl. 96. Mise se uskutečnila a byla zorganizována za účasti Africké unie a ECOWAS. Závěry mise jsou následující:

- Znepokojení ohledně záměrů pučistů a jejich skutečné vůle provést demokratický přechod.
- Nejistota ohledně jednotnosti Národní rady pro demokracii a rozvoj a značné riziko vnitřních obtíží nebo dalšího státního převratu.
- Postupná ztráta důvěry politických stran, odborů a občanské společnosti v záměry Národní rady pro demokracii a rozvoj a postupné oslabování příležitosti pro provedení přechodu k demokracii.
- Značná pomalost v procesu registrace voličů.

² Je nutné poznamenat, že generál Toto Camara a plukovník Konaté zůstali na svých postech, zatímco kapitán Pivi, který nebyl na seznamu ministrů, byl ve své funkci znovu potvrzen nařízením.

³ Podle předsedy Národní rady pro demokracii a rozvoj je vazba Ministerstva financí na prezidentský úřad odůvodněná nutností provést přísnou kontrolu nad veřejnými výdaji a vazba Ministerstva pro výstavbu / územní plánování potřebou kontroly prodeje veřejných prostranství a přidělování smluv na veřejné zakázky ve stavebnictví. Předseda Národní rady pro demokracii a rozvoj nepovažuje současnou práci těchto ministrů za dostatečně spolehlivou. Paradoxně Ministerstvo hornictví není navázáno na prezidentský úřad.

- Riziko rychlého zhoršení podmínek v oblasti lidských práv (pozastavení odborové a politické činnosti, zneužívání moci členy vojenských jednotek, riziko honu na čarodějnice) a reakcí ze strany guinejského obyvatelstva (manifestace).
- Postupné zmocnění se všech finančních institucí, centrální banky, Ministerstva financí a celníc juntou, které by mohlo způsobit zmrazení nebo zpomalení fungování hospodářského rámce.
- Obtížné technické a operační podmínky přechodu a nejasnosti ohledně způsobu organizace. Nicméně některé konvergenční body umožňují najít referenční kritéria ukazující, že přechod je možný.
- Důležitost udržovat tlak na Národní radu pro demokracii a rozvoj a zorganizovat co nejrychleji konzultační setkání v rámci čl. 96 dohody z Cotonou.

3. NÁVRH KOMISE

Komise souhlasí s prohlášením předsednické země ze dne 31. prosince 2008, které odsuzuje podstatu násilné převzetí moci. Vyzývá Guineu, aby co nejrychleji a v duchu konsenzu zahájila mírový, řádný a demokratický přechod tak, aby bylo co nejrychleji obnoveno normální fungování institucí, zejména pak díky prezidentským a legislativním volbám. Komise prohlásila, že je připravena podpořit kroky ze strany ECOWAS a Africké unie, které budou mít za cíl urychlení procesu přechodu, zejména podporou organizace těchto voleb.

Článek 9 odst. 2 dohody o partnerství AKT-ES podepsané dne 23. června 2000 v Cotonou a revidované dne 25. června 2005 v Lucemburku definuje podstatné prvky, na kterých se toto partnerství zakládá. Demokratické zásady, zásady právního státu a lidských práv jsou základem domácích a mezinárodních politik stran a představují podstatné prvky této dohody. Vzhledem k tomuto článku a k podmínkám, za jakých vojenská junta převzala v Guineji moc, Komise konstatuje, že došlo ke zvláště závažnému a zjevnému porušení těchto podstatných prvků a považuje tuto situaci za zvláště naléhavý případ v souladu s čl. 96 odst. 2 písm. b) této dohody. Považuje proto za nezbytné zahájit konzultace s orgány, které jsou v Guineji u moci, aby se zjistila možná řešení této krize s cílem znovu obnovit ústavní pořádek. Tyto konzultace se budou konat v souladu s čl. 96 revidované dohody z Cotonou a mají za úkol zejména prodiskutovat s příslušnými orgány plány pro přechod. Je nutné upřesnit zejména následující body:

- souhlas všech stran (Národní rada pro demokracii a rozvoj, vláda, politické strany, odbory, občanská společnost) na jednotlivých etapách přechodu;
- vytvoření Národní rady pro přechod, vzniklé na základě dohody a mající moc a přednostní práva ústavodárného shromáždění;
- aktualizace právního rámce (ústava a volební zákony)⁴;
- organizaci svobodných a transparentních legislativních a prezidentských voleb do konce roku 2009;
- časový rozvrh jednotlivých složek plánu.

⁴ Tento bod zahrnuje registraci voličů a vytvoření registru voličů, které budou důvěryhodné pro všechny zúčastněné strany.

Dodržování lidských práv a základních svobod se zvláštním důrazem na svobodu a bezpečnost osob, svobodu projevu, nepoužívání mučení či absence jakéhokoli ponižujícího či nehumánního jednání budou považovány za klíčové prvky přechodu.

Takovýto dialog umožní vojenské juntě, které je v Guineji u moci, aby upřesnila své záměry a návrhy na vyřešení této krize, a Evropské unii, aby posoudila, jak by mohla na základě tohoto dialogu podporovat iniciativy směřující k dodržování zásad podle čl. 9 odst. 2 revidované dohody z Cotonou.

Z těchto důvodů Komise navrhuje Radě, aby vyzvala Guinejskou republiku ke konzultacím podle článku 96 revidované dohody z Cotonou v souladu s příloženou předlohou dopisu.

PŘÍLOHA

V Bruselu dne

Předseda prozatímní vlády
Guinejské republiky
Konakry
Guinea

PŘEDLOHA

Vážený pane předsedo vlády,

ve svém prohlášení ze dne 31. prosince 2008 ohledně státního převratu provedeného v Guineji vyjádřila předsednická země Evropské unie naprosté odsouzení jakéhokoli převzetí moci za použití síly. Vyzvala Guineu, aby co nejrychleji a v duchu konsenzu zahájila mírový, řádný a demokratický přechod tak, aby bylo co nejrychleji obnoveno normální fungování institucí, zejména pak díky prezidentským a legislativním volbám.

V tomtéž prohlášení předsednická země Evropské unie prohlásila, že je připravena podpořit kroky ze strany ECOWAS a Africké unie, které budou mít za cíl urychlení procesu přechodu, zejména pak podporou organizace voleb.

Podle čl. 96 odst. 2 písm. b) dohody z Cotonou a vzhledem k tomu, že se jedná o závažné a zjevné porušení podstatných prvků uvedených v článku 9 této dohody, máme tu čest vyzvat jménem Společenství a členských států EU Vaši zemi ke konzultacím s cílem, jak je stanoveno v dohodě, důkladně situaci přezkoumat a pokud to bude možné, nalézt řešení. Tyto konzultace se budou konat v souladu s čl. 96 revidované dohody z Cotonou a mají za úkol zejména prodiskutovat s příslušnými orgány plány pro přechod, které by mohly být mimo jiné založeny na následujících krocích a příslušném časovém rozvrhu:

- Souhlas všech stran (Národní rada pro demokracii a rozvoj, vláda, politické strany, odbory, občanská společnost) na jednotlivých etapách přechodu.
- Vytvoření Národní rady pro přechod, vzniklé na základě dohody a mající moc a přednostní práva ústavodárného shromáždění.
- Aktualizace právního rámce (ústava a volební zákony)⁵.
- Legislativní a prezidentské volby zorganizované svobodně a transparentně do konce roku 2009.
- Časový rozvrh jednotlivých složek plánu.

Dodržování lidských práv a základních svobod se zvláštním důrazem na svobodu a bezpečnost osob, svobodu projevu, nepoužívání mučení či absence jakéhokoli ponižujícího či nehumánního jednání budou považovány za klíčové prvky přechodu.

Navrhujeme, aby se tyto konzultace konaly v brzké době, v termínu stanoveném po společné dohodě, v budově Rady Evropské unie v Bruselu. Konzultace by měly umožnit guinejské straně přesněji se vyjádřit k okamžitému a pokojnému návratu k demokracii v rámci stávajících právních předpisů a v naprostém souladu s ústavou a přijmout opatření nutných pro tento přechod.

⁵ Tento bod zahrnuje registraci voličů a vytvoření registru voličů, které budou důvěryhodné pro všechny zúčastněné strany.

S výrazem nejhlubší úcty,

Za Radu

Za Komisi

Kopie: Předsednictví Rady ministrů AKT-EU
Předsednictví Výboru velvyslanců AKT
Generální sekretariát skupiny států AKT